

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

14.03.2024 nr 10-1/24/002sn

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.15

Juhatas Hede Sinisaar

Protokollis Anneli Saarma

Protokoll koostatud 19.03.2024

Osa võtsid Reelika Leetmaa, Raivo Ruusalepp, Dmitri Burnašev, Veiko Tali, Marko Udras, Urmet Lee, Raoul Lättemäe, Piret Lilleväli, Pille Lehis

Puudus Mari-Liis Jakobson

Kutsutud

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Rahandusministeeriumi halduspoliitika asekanstler Kaur Kajak

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Kaido Paabus

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmehalduse ja andmeteadeuse alal Liina Osila

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

Statistikaameti finantsjuht Ave Sepik

Statistikaameti infotehnoloogia juht Annika Brauer

Statistikaameti makromajanduse statistika osakonna juhataja Evelin Ahermaa

Koosoleku avas Hede Sinisaar. Ta andis teada, et esialgu päevakorda planeeritud teema „Ülevaade riigi andmehalduse arengutest (sh andmete valge raamat) ja kokkulepitud kavade elluviimisest“ lükkub edasi. Kinnitati muudetud päevakord.

Päevakord

1. Ülevaade Statistikaameti arengukava 2023. aasta tegevusplaani täitmisest
2. Ülevaade Statistikaameti peamistest (tehnoloogilistest) arendusprojektidest ja IT-rahastusest
3. SA makromajanduse valdkonna TSI projekt ja ülevaade 2024. aastal toimuvast SKP revisjonist
4. Ülevaade Statistikaameti rahastamisest: 0-baasilise eelarve projekt, statistikatööde programm, Statistikaameti tulud ja kulud 2022–2024
5. Muud küsimused

1. Ülevaade Statistikaameti arengukava 2023. aasta tegevusplaani täitmisest

Urmet Lee tegi tagasivaate Statistikaameti 2023. aasta fookuses olnud strateegilistele arendustele. Ta tõi välja silmapaistvamad tulemused, milleks olid õigeaegne avaldamiskalendri täitmine, makromajandusstatistika arenduste esimese etapi lõpetamine, põllumajanduse struktuuriuuringu korraldamine, halduskoormuse vähendamine, efektiivsuse parandamine, Andmevärava ja masin-masin andmevahetuste käivitamine, andmete taaskasutuskeskkonna loomine, tööjõuvoolavuse vähendamine, küberturbe parandamine ja IT-süsteemide töökindluse tagamine, suurte uuringute (PIAAC, SHARE, ESU, lähisuhtevägivalla uuring) ja tellimustööde teostamine ning sotsiaalmeedia varasemast aktiivsem kasutamine, andmete kättesaadavuse parandamine ja riikliku statistika toodete nähtavuse suurendamine.

Tegevuse efektiivsuse hindamiseks on mõõdikud, mida jälgitakse järjepidevalt. Hea on tõdeda, et seatud mõõdikute eesmärgid on positiivsed ja tarbijate rahuloluindeks pidevalt tõusnud.

2023. aastal oleks võinud paremini minna andmeesitajate halduskoormuse juhtimine. Halduskoormuse suurim osakaal tuleb kaupade väliskaubanduse küsimustike täitmisest. Teiste küsimustikega seotud halduskoormust on aasta-aastalt vähendatud valimite ja ankeetide optimeerimisega. Eesmärk on vähendada halduskoormust 5% aastas.

Urmet Lee tegi ka ülevaate 2024. aasta peamistest tegevustest ja arendusprojektidest. Põhifookuses on halduskoormuse vähendamise ja põhiprotsesside töökindluse tagamise arendusprojektid, mis on kooskõlastatud Rahandusministeeriumiga. Muude teemadena on päevakorras riikliku statistika seaduse muutmine (Other National Authorities/ONA) ning võimalik Euroopa Liidu andmehalduse määruse ülevõtmine.

OTSUSTATI

1.1. võtta informatsioon teadmiseks.

2. Ülevaade Statistikaameti peamistest (tehnoloogilistest) arendusprojektidest ja IT-rahastusest

Annika Brauer andis ülevaate Statistikaameti IT-eelarvest ja arendusplaanide hetkeseisust 2024. aasta vaates. Lisaks tutvustas ta pikemat ülevaadet IT-investeeringutest kuni aastani 2027 ja rahalisest lisavajadustest alates 2025. aastast.

Statistikaameti ärirakendused on jagatud teenusvaldkondade – riikliku statistika tootmise (kogumine, hõive, töötlus, analüüs, levitamine), andmeajagamisteenuse ja andmehalduse vahel, eraldi on veel ka tugiteenused. Nende ärirakenduste arendus ja vana taakvara asendamine toimub järk-järgult. Rahastus 2024. aasta IT teenusvaldkondade arenduseks ja hoolduseks on olemas. Järgmistel aastatel aga rahastus väheneb oluliselt ning lisarahastust IT-investeeringute tegemiseks kuni aastani 2027 on vaja juba alates järgmisest aastast. IT baasarenduste, millega hoitakse statistika toomiseks vajalikke IT-rakendusi töös, rahastuse puudujääk on alates 2025. aastast 700 000 eurot aastas.

OTSUSTATI

2.1. võtta informatsioon teadmiseks.

3. SA makromajanduse valdkonna TSI projekt ja ülevaade 2024. aastal toimuvast SKP revisjonist

Evelin Ahermaa andis ülevaate Euroopa Komisjoni tehnilise abi rahastuse projektist TSI (Technical Support Instrument). Projektis tehakse koostööd Soome Statistikaametiga (näiteid ning eeskuju võetakse Austria, Hollandi ja Taani statistikaametitest). Projekt sai alguse 2022. aasta novembris ja peaks lõppema selle aasta suvel. Projektiga rahastatakse analüüsi, mitte programmeerimist ja tehnoloogilisi uuendusi. Projekti ulatuses on pakkumise ja kasutamise tabelid ning valitsemissektori rahandusstatistika, aga ei ole SKP-d. Projekti institutsionaalsesse meeskonda kuulub palju osalisi, nagu KPMG Saksamaa, Eurostat, RMIT, Euroopa Komisjon jne. Projekti eesmärk on muuta tööprotsesse efektiivsemaks, mille tulemusel väheneks käsitöö ning toimuks automatiseerimine ja digitaliseerimine. Tarbija vaatepunktist toimuks analüüs ja avaldamine kiiremini. Töötajad omakorda saaksid töötada efektiivsema ajakasutusega, paremas töökeskkonnas, tõhusamate tööprotsessidega, mis vähendaks oluliselt käsitööd ja veariski. Valitsemissektori rahandusstatistikas muutub tänu projektile töö detailsemaks.

Evelin Ahermaa andis ülevaate ka SKP suurevisjonist, mida tehakse kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides iga viie aasta tagant. Revisjoni eesmärgiks on tagada riikide makromajanduse statistika rahvusvahelise meetoodika rakendamine ja võrreldavus. Revisjoni käigus vaadatakse üle aegridu aastani 1995 ja revideeritud andmed avalikustatakse 2024. aasta augustis. Suurevisjon võimaldab viia sisse meetoodilised muudatused (definitsioonid, klassifitseerimised, baasaasta muudatused, uued andmeallikad jm) ja täpsustatud sisendandmed. Suurevisjoni sisemine ajakava on kooskõlastatud Eesti Pangaga.

Evelin Ahermaa teavitas nõukogu, et eelmise aasta septembris toimunud kogurahvatulu kontrollvisiit oli väga oluline. Auditit hinnangul on Eesti jätkuvalt madala riskiga riik. See tähendab, et meie statistikat usaldatakse, oleme järginud rahvusvahelist meetoodikat, arvestused on kvaliteetsed ning andmed usaldusväärsed. Auditite ja visiitide juures ei ole Statistikaamet üksi, tihe koostöö toimub Rahandusministeeriumi ja Eesti Pangaga.

Toimus diskussioon rahvamajanduse arvepidamise ning tarbijahinnaindeksi arvestuse ja usaldusväärse tagamise osas. Tegemist on väga oluliste statistikavaldkondadega, kus on palju väga

detailseid küsimusi, mida Statistikaamet püüab selgitada nõukogus, aga ka valdkonna eksperte kaasates. Vajadusel saab makromajanduse ning hindade statistikaga seotud teemade juurde nõukogus tagasi pöörduda, et tagada metoodika arusaadavus ning usaldusväarsus ja tulemuste kvaliteet.

OTSUSTATI

3.1. võtta informatsioon teadmiseks.

4. Ülevaade Statistikaameti rahastamisest: 0-baasilise eelarve projekt, Statistikatööde programm, Statistikaameti tulud ja kulud 2022–2024.

Ave Sepik andis ülevaate Statistikaameti rahastusest ja seda kolmest aspektist – 0-baasilise eelarve projekt, statistikatööde programm ja Statistikaameti tulud ning kulud 2022–2024.

0-baasilise eelarve projekti ülesanne on saada alates 2025. aastast püsikulude arvelt täiendavat vaba eelarveruumi vähemalt 150 miljoni euro ulatuses. Otsene eesmärk on riigi sisuliste tegevuste ja teenuste hetkeolukorra analüüs. Projektis osalevad Rahandus-, Majandus- ja Kommunikatsiooni- ning Sotsiaalministeeriumi haldusalad. Statistikaameti ülesanded tulenevad riikliku statistika seadusest. Tegevuspõhises riigieelarves on Statistikaametil kaks teenust – riiklik statistika ja statistikaalased tellimustööd. 0-baasilise eelarve projektis on teenuseid 20, mille kohta esitasime baasteenuste analüüsi ja näitasime, miks me seda teeme, millisele sihtrühmale, millise õigusliku aluse tõttu ja kui palju töötajaid on ühe või teise teenusega hõivatud. Esitasime ka kolm ettepanekut: andmehalduse korralduse, andmete kogumise keske korralduse ja andme jagamisteenuse kohta.

Statistikatööde programm on Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud statistikatööde loetelu. Programm sisaldab ka statistikatööde eeldatavat maksumust, mis on arvestatud Statistikaameti riigieelarvelise rahastuse ning eeldatava IT-eelarve järgi. Statistika tootmisega seotud IT-kulud on Riigi IT Keskuses (RIT) ja Rahandusministeeriumi infotehnoloogiakeskuses (RMIT). Valdkondadevahelise jaotuse aluseks on koostatud kulumudel. Mudel arvestab osakonna töötajate koormust valdkondades. Majanduskulud jagatakse vastavalt valdkondadega tegelevate töötajate arvule. IT-kulud jagatakse IT-rakenduste kasutamise järgi. Tulevaste aastate kulumudelis korrigeeritakse valdkondade summasid tsükliliste uuringute, suuremahuliste arenduste ja lisanduvate statistikatööde alusel.

Statistikaameti rahastus tuleb riigieelarve baasrahastusest, riigieelarve ühekordsest rahastusest, toetustest ja majandustegevusest. Kuludest moodustavad suurema osa tööjõukulud, millele lisanduvad vähesel määral kinnistu- ja majanduskulud.

OTSUSTATI

4.1. võtta informatsioon teadmiseks.

5. Muud küsimused

5.1. Hede Sinisaar teavitas nõukogu 2023. aastaaruande koostamise tegevustest. Vaatame kõigepealt koos Statistikaametiga üle eelmise aasta nõupidamiste protokollid, mis teemasid arutati ja millist arvamust nõukogu avaldas. Olulisemate teemade kokkuvõttes kajastame seda, mida nõukogu arvas statistikatööde ja programmi kohta esimesel uue koosseisuga kohtumisel sügisel. Enne järgmist nõukogu koosolekut saadame aastaaruande mustandi tagasiside ja kommentaaride saamiseks nõukogu liikmetele. Arutelu toimub järgmisel koosolekul, peale mida jääb veel aega kirjalikuks menetlemiseks. Aastaaruanne tuleb kinnitada 30. aprilliks.

OTSUSTATI

5.1. nõukogu esimehe ja Statistikaameti koostöös koostada 2023. aastaaruande mustand ning saata see nõukogule kirjalikuks menetlemiseks.

LISAD

1. Statistikanõukogu_14.03.2024_esitlus

(allkirjastatud digitaalselt)

Hede Sinisaar

(allkirjastatud digitaalselt)

Anneli Saarma